

Ministerie van Financiën
T.a.v. de minister van Financiën
De heer E. Heinen
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
Mercuriusplein 3
2132 HA Hoofddorp
T 088 4960 301
nba@nba.nl
www.nba.nl

Datum	Onderwerp	Referentie	Bijlage(n)
28 november 2024	Voortgang aanbevelingen Kwartiermakers	24/DB/05497	1

Doorkiesnummer
T 088-4960301

Geachte heer Heinen,

Eind 2023 presenteerden de Kwartiermakers toekomst accountancysector hun slotrapportage 'Druk en tegendruk'.¹ In maart van dit jaar stuurde uw voorganger een brief aan de Kamer met een appreciatie van de slotrapportage.² Wij hebben als Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) middels een brief aan uw voorganger gereageerd op de slotrapportage en de appreciatie.³ In deze eerdere brief hebben wij onder andere aangegeven welke rol wij zagen voor de NBA in het geven van navolging aan de aanbevelingen en aanmoedigingen van de Kwartiermakers. Bovendien hebben wij toegezegd aan het einde van dit jaar aan u en de Kamer te rapporteren over de door de NBA geboekte voortgang op de verschillende, door de Kwartiermakers gesignaleerde, onderwerpen.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

In het algemeen kunnen wij u melden, dat de NBA de handschoen, die de Kwartiermakers ons toewierpen, met voorrang heeft opgenomen. Uit deze brief zal u blijken, dat wij met een groot aantal stakeholders diverse aanbevelingen hebben opgepakt. In deze brief zullen wij u tevens vragen om te bevorderen dat de Wijzigingswet accountancysector en de implementatie van Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) spoedig door het parlement zullen worden geleid. De accountancysector heeft aan beide instrumenten behoefte.

Slotrapportage Kwartiermakers en de aanbevelingen en aanmoedigingen

In de bijlage zullen we alle aanbevelingen en aanmoedigingen die de Kwartiermakers benoemen en waar wij in de vorige brief hebben aangegeven hierin een rol te hebben, puntsgewijs langslopen. Daarnaast zijn wij met een aantal stakeholders in gesprek om in het voorjaar van 2025 u te laten zien hoe de sector staat in de voortgang op diverse aanbevelingen en aanmoedigingen.

NBA en het stelsel van beroepsreglementering

De Kwartiermakers hebben benadrukt dat het wenselijk is om de NBA meer doorzettingsmacht te geven. Wij onderschreven in de eerdere brief dit punt, ook waar de Kwartiermakers aandacht vroegen voor een toenemende onafhankelijkheid en afdoende financiering van de NBA in het kader van het proces van beroepsreglementering. In de appreciatie van

¹ open.overheid.nl/documenten/92348e83-becb-4988-bdfc-4312f5a288c0/file

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/03/12/kamerbrief-appreciatie-slotrapportage-kwartiermakers-toekomst-accountancysector>

³ <https://www.nba.nl/nieuws/2024/maart/nba-reageert-op-slotrapportage-kwartiermakers-en-brief-minister>

uw voorganger is aangekondigd een onderzoek te starten naar dit stelsel van beroepsreglementering. In onze eerdere brief hebben wij reeds aangegeven dit onderzoek te steunen.

In een nader gesprek lichten wij graag toe welke onderdelen wij belangrijk vinden om mee te nemen in de scope van dit onderzoek naar beroepsreglementering.

Wetgeving

Het maken van de in behandeling zijnde Wijzigingswet accountancysector is een traject dat reeds in 2020 gestart is na het verschijnen van het eindrapport⁴ van de Commissie Toekomst Accountancysector (CTA). Deze commissie, ingesteld door de toenmalige minister van Financiën, deed onafhankelijk onderzoek naar de verbetering van de kwaliteit van wettelijke controles door accountants. Onder andere op basis van deze adviezen is de voorgenomen wetswijziging tot stand gekomen. De NBA is voorstander van het doorvoeren van verbeteringen in de sector. Wij gaan er dan ook van uit dat de Wijzigingswet snel ingevoerd kan worden.

Daarnaast is er de CSRD. Deze richtlijn vanuit Europa zou moeten gaan gelden vanaf januari 2025. Wij zien helaas vertraging in verschillende Europese landen, waaronder ook Nederland. Wij benadrukken graag nogmaals, dat dit belangrijke wetgeving betreft die voor verschillende actoren in het economisch verkeer wezenlijke informatie biedt om beslissingen op te baseren. Denk daarbij bijvoorbeeld aan beleggers. Deze wetgeving leidt tot een grote verandering voor ondernemingen en hun accountants. Iedereen moet leren, en ook de gebruikers van de jaarrekening zullen in het begin niet alle nieuwe informatie goed kunnen plaatsen. De NBA heeft in samenspraak met diverse stakeholders, waaronder VNO/NCW, accountantsorganisaties en de SER het proces van stimuleren, implementeren en leren in gang gezet. Belangrijk is dat alle betrokken organisaties elkaar de tijd gunnen om te kunnen voldoen aan de nieuwe wetgeving en belangrijk is dat alle partijen elkaar aanmoedigen om deze in onze ogen uiterst belangrijke wetgeving juist en effectief toe te passen.

Tot slot

Net als in onze vorige brief willen wij nogmaals onderstrepen dat wij het overzicht van de Kwartiermakers niet zien als een checklist. We realiseren ons dat het verbeteren van de sector verder gaat dan het simpelweg afvinken van een lijst met punten. Het vraagt om voortdurende inzet, nu en in de toekomst. Aan kwaliteit moet continu gewerkt worden, vooral door accountants; zij hebben een wettelijke taak en dienen het publiek belang.

Met deze tweede brief hopen wij inzichtelijk te hebben gemaakt hoe de NBA de afgelopen periode invulling heeft gegeven aan de aanbevelingen en aanmoedigingen uit de slotrapportage van de Kwartiermakers. Wij zullen ook een afschrift van deze brief aan de Tweede Kamer sturen.

Wij zien uit naar een gesprek, waarin wij nader met u van gedachten kunnen wisselen over deze brief.

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van de NBA,

Ondertekend door:

w.g. Kris Douma

Kris Douma, Voorzitter

Ondertekend door:

w.g. Aleks Kayhan

Aleks Kayhan, Bestuurslid

⁴ Aanbieding rapport Commissie toekomst accountancysector, 30 januari 2020. 2020-0000020869

Bijlage

Inleiding

Voor de verschillende deelonderwerpen houden wij de indeling aan zoals de Kwartiermakers die hanteren in tabel 12 van hun slotrapportage. Hieronder beschrijven wij de rol die wij voor onszelf zien en op welke manier wij aan deze rol invulling geven. Het is aan de andere partijen aan wie aanbevelingen en aanmoedigingen geadresseerd zijn in de slotrapportage van de Kwartiermakers om hun invulling hieraan op een voor hen passende manier met u te delen. In enkele gevallen refereert de NBA in deze bijlage aan deze partijen daar waar hun betrokkenheid niet onvermeld mag blijven. De NBA is in gesprek met een aantal accountantsorganisaties en de SRA via de Stuurgroep Publiek Belang⁵ en via het Platform Reguliere vergunninghouders⁶ om te bezien hoe zij gestructureerd en openbaar over hun voortgang kunnen rapporteren in 2025. Hiermee geeft de NBA invulling aan haar rol als 'aanjager' en het kan u, als systeemverantwoordelijke, inzicht bieden in waar de sector, in bredere zin, staat.

Aanbevelingen en aanmoedigingen: algemeen

De Kwartiermakers hebben bij één van de aanbevelingen onder dit deelthema aangegeven dat de NBA, samen met andere organisaties, een verantwoordelijkheid heeft. Dit betreft de volgende aanbeveling *'Agendeer de bespreking van de voortgang van onze aanbevelingen en aanmoediging, houd het levend en spreek elkaar aan bij het niet-nakomen hiervan'*.

De NBA heeft het afgelopen jaar actief het rapport en specifiek de aanbevelingen en aanmoedigingen met veel verschillende organisaties en personen besproken. Het rapport heeft meerdere keren op de agenda gestaan van diverse overleggen. Denk daarbij aan overleggen van de Stuurgroep Publiek Belang,⁷ het Platform Reguliere Vergunninghouders en diverse NBA-werkgroepen. Daarnaast spreekt de NBA met de Raden van Commissarissen (RvC's) van de OOB-accountantsorganisaties om te horen hoe zij invulling geven aan de punten die door de Kwartiermakers aan hen zijn geadresseerd. Daarnaast is in diverse bestuurlijke overleggen het rapport besproken, waaronder met de AFM en de SRA, en meer specifiek het onderwerp educatie met de Commissie Eindtermen Accountancyopleidingen (CEA) en andere beroepsorganisaties zoals de Instituut van Internal Auditors Nederland (IIA NL), NOREA (IT-auditors) en Vereniging van Registercontrollers (VRC). Tevens zijn de slotrapportage en de daaruit volgende aanbevelingen verschillende malen besproken in het NBA-Stakeholdersforum.⁸

Door al deze gesprekken te voeren merkten wij dat het voor derden, ondanks de diverse rapportages die er door en over de beroepsgroep worden opgesteld, niet altijd voldoende duidelijk is hoe de sector ervoor staat. Een breed overzicht is nergens te vinden. In dat kader is besloten dat we naast deze jaarlijkse brief over de NBA voortgang, ook de voortgang van de sector inzichtelijk willen maken voor de belanghebbenden. Het NBA-bestuur spreekt nog over de inhoud, vorm en frequentie binnen het NBA-bureau en met stakeholders.

Naast het bespreken van de slotrapportage met verschillende stakeholders vinden wij het belangrijk om de aanmoedigingen en aanbevelingen levend te houden door actief te communiceren over de stand van zaken vanuit de NBA op de diverse thema's en projecten die zijn opgestart om invulling te geven aan de aanbevelingen en aanmoedigingen. Dit met als doel om de sector actief te betrekken en te informeren. Dat doen wij via onze eigen communicatiekanalen en bijvoorbeeld tijdens onze tweejaarlijkse ledenvergadering.

⁵ www.nba.nl/over-nba/publiek-belang/stuurgroep-publiek-belang/

⁶ www.nba.nl/over-nba/publiek-belang/platform-reguliere-vergunninghouders/

⁷ Een samenwerkingsverband onder voorzitterschap van de NBA, en bestaat uit de auditbestuurders van de zes OOB-vergunninghouders, de auditbestuurder van een niet-OOB vergunninghouder en tevens voorzitter van het platform reguliere vergunninghouders, de voorzitter van de SRA en de voorzitter en algemeen directeur van de NBA.

⁸ www.nba.nl/over-nba/organisatie/commissies-en-adviesorganen/stakeholdersforum/

‘Bewaak voortgang voorstel VOR van de schragende partijen. Als het voorstel niet gehaald wordt dan wettelijke verankering’

Anders dan de kwartiermakers zien wij hier ook een duidelijke (aanjagende) rol voor de NBA. Hieronder lichten wij toe wat wij op dit punt hebben gedaan.

Alle schragende partijen van de Nederlandse Corporate Governance Code (Code)⁹ en de NBA, samenwerkend in de werkgroep Van Maanen, zijn eind 2023 tot een akkoord gekomen om een *verklaring omtrent risicobeheersing* (VOR) in de Code op te nemen. Het uitgangspunt hierbij is dat beursgenoteerde vennootschappen voor het eerst over het boekjaar beginnend op of na 1 januari 2025 een VOR (nieuwe stijl) zullen gaan opnemen in het bestuursverslag. Omdat er op dat moment geen Monitoring Commissie (Commissie) actief is, heeft de werkgroep ervoor gekozen om het voorstel tot wijziging van de Code naar de ministers van Financiën, Economische Zaken en voor Rechtsbescherming te sturen. De minister van Financiën heeft aangegeven het voorstel van de werkgroep te steunen² en dat normaal gesproken de Monitoring Commissie het voorstel van de werkgroep zou verwerken, vanwege haar zelfregulerende karakter. Er wordt momenteel een nieuwe Commissie gevormd. De voorzitter van deze nieuwe Commissie, de heer Van Wingerden, is in november benoemd. Het is volgens de minister aan deze nieuwe Commissie om het voorstel van de VOR-werkgroep onderdeel te laten worden van de Code¹⁰. Bij vorige Codes heeft de minister van Rechtsbescherming de code wettelijk verankerd als gedragscode, zodat beursgenoteerde vennootschappen jaarlijks in hun bestuursverslag verantwoording moeten afleggen over het naleven hiervan. Helaas hebben wij vernomen dat één van de schragende partijen is opgestapt. Wij hopen dat dit voor zo min mogelijk vertraging zorgt. Wij zijn bereid als NBA om mee te denken over een spoedige oplossing samen met de schragende partijen.

Uitgangspunt blijft dat beursgenoteerde vennootschappen voor het eerst over het boekjaar beginnend op of na 1 januari 2025 een VOR (nieuwe stijl) gaan opnemen in het bestuursverslag. Met name de bestuurders en commissarissen van de ondernemingen zijn hierbij aan zet, ook al is het nu nog niet formeel opgenomen in de Code.

Vanuit de NBA stimuleren wij de implementatie van de VOR. Dat doen wij via verschillende wegen. Het past binnen de rol van de NBA om (externe) accountants duidelijkheid te geven over wat de VOR betekent voor hun rol en werkzaamheden. Daarom wordt de NBA-handreiking 1109 *‘Accountant en corporate governance informatie’*¹¹ herzien. In de context van die herziening van NBA-handreiking 1109 is de dialoogpaper *‘Verklaring Omtrent Risicobeheersing (VOR): De impact van de VOR vanuit het externe accountantsperspectief’* geschreven door de werkgroep Kracht van de keten.¹² Deze is breed geconsulteerd, onder andere in een rondetafelgesprek¹³ en in het overleg met het NBA-stakeholdersforum.¹⁴ De uitkomsten hiervan zullen als input dienen voor de herziening van de handreiking. Met een nieuwe handreiking kunnen accountants, bestuurders en commissarissen kennis nemen van wat de nieuwe Code en de VOR voor hen betekenen. Daarnaast is een NBA-werkgroep met interne accountants en accountants-in-business opgericht. Deze werkgroep kijkt naar de gevolgen van de VOR op de werkzaamheden van de interne accountant en accountant in business.

⁹ Dat zijn de Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV), Eumedion, Euronext NV, de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV), de Vereniging van Effectenbezitters (VEB), de Vereniging van Effecten Uitgevende Ondernemingen (VEUO) en de Vereniging VNO-NCW.

¹⁰ Reactie voorstel verklaring omtrent risicobeheersing (VOR), 2024-0000154867, de minister van Financiën, S.P.R.A. van Weyenberg

¹¹ www.nba.nl/wet--en-regelgeving/handreikingen/nba-handreiking-1109/

¹² www.nba.nl/over-nba/publiek-belang/werkgroep-kracht-van-de-keten/

¹³ www.nba.nl/over-nba/publiek-belang/werkgroep-kracht-van-de-keten/

¹⁴ 6 juli 2024 www.nba.nl/over-nba/organisatie/commissies-en-adviesorganen/stakeholdersforum/

‘Verhoog de drempelwaarden in de accountingrichtlijn (in aanvulling op de inflatiecorrectie)’

In onze brief als reactie op de slotrapportage van de Kwartiermakers en de appreciatie van uw voorganger schreven wij dat verhoging van de drempelwaarden in de accountingrichtlijn (in aanvulling op de inflatiecorrectie alleen in Europees verband aangepast zou kunnen worden aangezien het een Europese richtlijn betreft. Momenteel lijkt er in de verschillende lidstaten echter onvoldoende draagvlak voor een dergelijke wijziging. Wij blijven dit onderwerp in Europees verband agenderen. Wat betreft drempelwaarden kijken wij ook naar andere wet- en regelgeving. Zo raden wij aan om bij subsidies en de controle- en verantwoordingsketen ook de grensbedragen voor verantwoordingseisen en controles van subsidies van de rijksoverheid (Uniform Subsidie Kader - USK) en bij decentrale overheden de subsidiebedragen waarboven er accountantsverklaringen worden vereist, minimaal aan te passen aan de inflatie. Zo schreven wij tijdens de kabinetsformatie aan de informateur: *“Accountants zagen de laatste jaren bij organisaties en in het bedrijfsleven de regeldruk en administratieve lasten toenemen. Nieuwe regels zorgen niet altijd voor vooruitgang, verbetering of meer duidelijkheid. Belangrijk is dat een nieuw kabinet daarom goed kijkt welke regels, wetgeving, subsidieregelingen¹⁵ en gebruik van protocollen worden opgelegd en of deze proportioneel en uitvoerbaar zijn en hier gezamenlijk in op te trekken. Daarnaast vraagt dit dat er gekeken wordt of het aantal specifieke regelingen en de verschillen in de diverse regelingen kunnen worden teruggebracht. En of er beter kan worden aangesloten bij de reguliere verantwoording van organisaties.”¹⁶*

Daarnaast zijn de criteria voor structuurvennootschappen¹⁷ sinds 1 oktober 2004 vastgesteld en niet meer aangepast. Het grensbedrag is hier € 16 miljoen. Rekening houdend met de inflatie sinds 2004 vallen momenteel meer ondernemingen onder deze regeling dan oorspronkelijk bedoeld was.¹⁸ Het zou daarom goed zijn als u ook hiernaar kijkt.

Ook heeft de NBA wat betreft de Wijzigingswet accountancysector aangegeven dat ook hier het omzetbedrag geïndexeerd zou moeten worden. Er zijn twee criteria opgenomen in het wetsvoorstel op basis waarvan een accountantsorganisatie een RvC zou moeten invoeren, gerelateerd aan het (markt)aandeel in de sector, namelijk 1) omzet uit wettelijke controles per boekjaar van minimaal €3.000.000,- en 2) aantal wettelijke controles per boekjaar. Het ministerie van Financiën verwachtte in 2022 dat zo'n 15 á 20 accountantsorganisaties hieronder zouden vallen. Ondertussen is de markt flink geconsolideerd en zijn er meer grote accountantsorganisaties. De NBA heeft het standpunt ingenomen dat wij het logisch zouden vinden als ook dit bedrag wordt geïndexeerd en dat dit in de wet opgenomen wordt. Dit is in diverse brieven en gesprekken gedeeld met uw ministerie.

Aanbevelingen en aanmoedigingen 1: Audit Quality Indicators (AQI's)

‘Wetsvoorstel in huidige vorm z.s.m. in werking’

Uiteindelijk gaat de Kamer over wanneer en hoe wetgeving behandeld wordt. Als NBA zijn wij, zoals diverse keren afgelopen jaar aangegeven, nog steeds voorstander van het zo snel mogelijk invoeren van de wet.

De NBA is groot voorstander van transparantie. We willen daarom ook zelf deze transparantie bieden aan de gebruikers van jaarrekeningen. Bij de val van het kabinet hebben wij de Tweede Kamer opgeroepen de wet niet controversieel te verklaren en spoedig te

¹⁵ Bij het verstrekken van subsidies zijn verschillende subsidieregelingen en (verantwoordings-)eisen van toepassing en worden verschillende controleprotocollen opgelegd aan de publieke en private sector. Voor gecontroleerde instellingen leidt dit tot regeldruk, hoge administratieve lasten en controlekosten. Betere regels hieromtrent met een betere informatiestroom tussen overheid en subsidieontvanger zijn wenselijk. Van belang is daarbij dat dit ook makkelijk te administreren is. Helderheid, eenvoud en doelmatigheid van de subsidieregelingen zijn de start.

¹⁶ www.nba.nl/nieuws/2024/januari/nba-vraagt-bij-informateur-aandacht-voor-zes-themas-accountantsberoep/

¹⁷ Een bijzondere ondernemingsvorm voor grote Nederlandse ondernemingen. Verschillende criteria hiervoor zijn vastgelegd in artikel 2:263 lid 2 BW voor besloten vennootschappen en in artikel 2:153 lid 2 BW voor naamloze vennootschappen.

¹⁸ Volgens het CBS is €16,0 miljoen in 2004 vergelijkbaar met €24,2 miljoen in 2024 (<https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/prijzen-toen-en-nu>)

behandelen.¹⁹ Na de verkiezingen hebben wij dit opnieuw gedaan, overigens toen samen met Eumedion en de VEB.²⁰ Ook hebben wij afgelopen jaar tijdens het rondetafelgesprek Wijzigingswet Accountancysector²¹ in de Tweede Kamer gepleit²² voor snelle invoering van de wet.

'Herstart project ter ondersteuning implementatie AQI's'

In onze eerdere brief meldden wij dat eind 2024 de OOB-accountantsorganisaties hun AQI's zouden publiceren. Afgelopen jaar zijn twee OOB-accountantsorganisaties tot de conclusie gekomen dat de interne systemen de gevraagde informatie voor AQI's nog niet opleveren. Aan de hand hiervan wordt er op dit moment bij deze organisaties geïnvesteerd in aanpassingen van systemen om deze data, die nodig is om de AQI's te kunnen rapporteren, te kunnen generen. Dit heeft wel tot gevolg dat er dit jaar geen rapportage komt van de AQI's. De implementatie van de AQI's staat hiermee natuurlijk niet stil; één van de OOB-accountantsorganisaties heeft de uitkomsten van de AQI's al wel opgenomen in het recent verschenen transparantieverslag.²³ De andere OOB-accountantsorganisaties zijn voornemens dit ook te doen voordat er een gezamenlijke rapportage volgt. De NBA is blij met deze stap voorwaarts.

Hiernaast ontwikkelt de Werkgroep Cultuur van de NBA een invulling voor de AQI die toeziet op cultuur. Met het Ministerie van Financiën is besproken dat binnen het doel en strekking van de AQI-cultuur er ruimte is voor een andere invulling. Hiertoe zal de NBA een voorstel indienen na consultatie van de Stuurgroep Publiek Belang.

'Aggregeer informatie over de kwaliteit op sectorniveau, pak informatieverschaffing over de kwaliteit weer op zodat ontwikkelingen in de kwaliteit over de jaren heen zichtbaar worden'

De NBA ziet dat informatie over de sector versnipperd is en moeilijk te vinden. Daarom willen we informatie die er is op een centrale plek samenbrengen en leesbaar maken. Dat helpt stakeholders op basis van feiten en cijfers een inhoudelijk gesprek te voeren over de staat en kwaliteit van de sector in de brede zin. Het project 'Staat van de sector' zal in 2025 starten.

'Voorkom dubbele rapportage van kwaliteitsindicatoren'

De kwartiermakers erkennen dat de AQI's kunnen leiden tot dubbele rapportageverplichtingen indien deze overlappen met de dataverzoeken van de toezichthouder. De kwartiermakers geven aan het belangrijk te vinden dat de NBA-werkgroep die zich bezighoudt met het beheren en actualiseren van de AQI's in gesprek blijft met de toezichthouder. Op dit moment is er nog geen wettelijke verplichting en is het nog niet mogelijk om de AQI's te actualiseren. De Werkgroep AQI & Data is in gesprek met de NBA Raad voor Toezicht (RvT) voor uniformering van de definities van de NBA Monitoringsvragenlijst met definities uit AFM datagedreven toezicht. De overlap van gevraagde informatie is in de praktijk beperkt aangezien de doelgroep van de NBA RvT breder is dan die van de AFM (WTA-domein). De NBA RvT bekijkt in welke mate definities/vragen vanuit het AFM datagedreven toezicht voor hen ook te gebruiken zijn. De NBA is in overleg met de AFM om wederzijds te komen tot afstemming en uniformering.

Aanbevelingen en aanmoedigingen 2: Structuur

Bij twee van de drie aanbevelingen wordt de NBA een rol toebedeeld door de Kwartiermakers. De NBA ziet bij de derde van deze aanbevelingen ook een actieve rol voor zichzelf. In onze brief eerder dit jaar waar we ingaan op de aanbevelingen en aanmoedigingen en de

¹⁹ www.nba.nl/nieuws/2023/juli/reactie-nba-op-val-van-het-kabinet/, 8 juli 2023

²⁰ <https://www.nba.nl/nieuws/2023/juli/nba-veb-en-eumedion-verklaar-wet-toekomst-accountancysector-niet-controversieel/>

²¹ 20 maart 2024 www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2024A01161

²² Position paper: bijdrage aan het rondetafelgesprek met de vaste commissie Financiën van de Tweede Kamer op 20 maart 2024 14-3-2024: <https://www.accountant.nl/siteassets/accountant.nl/diversen/position-paper---wijzigingswet-accountancysector-nba-maart-2024.pdf>

²³ www.pwc.nl/nl/onze-organisatie/jaarbericht2024/pdf/pwc-transparency-report-2023-2024.pdf

appreciatie ²⁴ onderschreven wij de conclusie van de Kwartiermakers en de minister dat van ingrijpende wijzigingen in de structuurmodellen de potentiële nadelen groter zijn dan de eventuele voordelen.

“Zorg voor transparantie over geldstromen audit en advies voor OOB-accountantsorganisaties en de top 20 reguliere vergunninghouders door middel van een gescheiden winst- en verliesrekening en de totale winstdeling”

In opdracht van de NBA en in samenspraak met de Stuurgroep Publiek Belang is de huidige transparantie geanalyseerd van alle OOB-accountantsorganisatie en twee Reguliere vergunninghouders (RV-kantoren). Hieruit blijkt dat heden er door vier van de zes OOB-accountantsorganisaties reeds een separate winst- en verliesrekening gedeponereerd wordt. Van de twee geselecteerde top-20 RV accountantsorganisaties heeft er één een separate winst- en verliesrekening gedeponereerd. De interne verdeling van kosten en winsten binnen de groep bij accountantsorganisaties is niet transparant voor externe stakeholders. De uitkomsten van de analyse zijn besproken in de Stuurgroep Publiek Belang, platform Reguliere Vergunninghouders, het NBA Stakeholdersforum. De NBA beraadt zich erop of de uitkomsten al voldoende zijn of dat er nadere stappen dienen te worden gezet.

‘Beperking variabele beloning tot kwaliteitscriteria voor OOB-accountantsorganisaties en de top 20 reguliere vergunninghouders’

&

‘Beperk commerciële prikkels in structuur variabele beloningen van accountants en verslaglegging hierover voor OOB-accountantsorganisaties en de top 20 reguliere vergunninghouders’

In de brief van maart waarin wij verslag deden van de voortgang op de aanbevelingen en aanmoedigingen hebben wij aangegeven terughoudend te zijn met het overnemen van de aanbeveling om uitsluitend te belonen op basis van kwaliteitscriteria.²⁵ Wel is onderzocht welke commerciële prikkels er nog aanwezig zijn. Bij het invoeren van de 53 NBA maatregelen is invulling gegeven aan het beperken van commerciële prikkels.²⁶ Bij de variabele beloning en interne promoties is kwaliteit doorslaggevend voor de grondslag van de beloning van partners. Verslaglegging over de resultaten/procedures vindt plaats via het jaarlijkse transparantieverlag.

Aanbevelingen en aanmoedigingen 3: Cultuur

‘Opstellen van een code voor commissarissen bij accountantsorganisaties’

Het uiteindelijke opstellen en implementeren van een code ligt bij de RvC's zelf. Wij zien onze rol dan ook als aanjager en in het samenbrengen van kennis zodat van elkaar geleerd wordt. In 2012 hebben de OOB-organisaties op initiatief van de NBA de zogenaamde Code Accountantsorganisaties getekend. Deze Code bevatte een aantal bepalingen die toezagen op het borgen van het publiek belang in de OOB-accountantsorganisaties. Een commissie Publiek Belang met externe leden moest hierop toezien. Omdat de wetgeving inmiddels voorzag in de instelling van Raden van Commissarissen is de Code in 2018 ingetrokken. De NBA zal bij de betrokken kantoren nagaan of en zo ja hoe het publieke belang veranderd is in de taak en het functioneren van de huidige RvC's. Daarnaast zien wij dat sommige OOB-accountantsorganisaties de code, op onderdelen, al toepassen. Binnen de Stuurgroep Publiek Belang wordt momenteel gesproken over de implementatie van de Nederlandse Corporate Governance Code, er zal ook gesproken worden met het Platform Reguliere vergunninghouders.

²⁴ 22 maart 2024 ww.nba.nl/nieuws/2024/maart/nba-reageert-op-slotrapportage-kwartiermakers-en-brief-minister/

²⁵ Andere criteria kunnen bijvoorbeeld zijn: medewerkerstevredenheid, criteria die betrekking hebben op de relatie met de controleclient, maar ook omzetcriteria hoeven niet volledig te worden uitgesloten.

²⁶ In het publiek belang, maatregelen ter verbetering van de kwaliteit en onafhankelijkheid van de accountantscontrole, werkgroep toekomst accountantsberoep, 25 september 2014, blz. [49 – 50 \(maatregel 3.1, 3.2, 3.3 en 3.4\)](#)

‘Verbeter de professioneel-kritische houding van de individuele accountant en zorg dat accountants binnen de accountantsorganisatie hier goed invulling aan kunnen geven’

Het versterken van de professioneel-kritische houding bij individuele accountants, en het waarborgen van een omgeving die dat ondersteunt vormen de rode draad in het programma Beroepscultuur dat de NBA momenteel uitvoert. In het kader van dit programma hebben de volgende activiteiten plaatsgevonden:

Er zijn vier zogenaamde Impactdebatten georganiseerd, publieke debatten over rolopvatting en de kwaliteit van interactie (twee thema's die uit het NBA Waardenonderzoek naar voren kwamen als prioriteit). De doelgroep wordt gevormd door praktijkbeoefenaren, professionals op het gebied van cultuur en gedrag, bestuurders en opinieleiders. Inmiddels hebben er twee debatten plaatsgevonden, met een opkomst van rond de honderd personen en bovengemiddeld hoge waarderingen²⁷. Het laatste debat voor dit jaar staat voor 9 december gepland. Waar de thema's ethiek en integriteit, mede naar aanleiding van de in de sector geconstateerde examenfraude, centraal staan. Voorts is er een videovierluik geproduceerd waarin accountants geïnterviewd worden over hun oordeelsvorming in moeilijke situaties. Met deze serie willen we het debat over morele besluitvorming bevorderen.

Daarnaast is er een 'community van experts' gevormd. Het betreft hier medewerkers die binnen kantoren sleutelfuncties vervullen op het gebied van cultuur en gedrag. Het platform stimuleert kennisontwikkeling en kennisdeling.

Van belang is het creëren en borgen van de juiste omgevingsvoorwaarden, onder andere via een bestuurlijk convenant tussen kantoren, SRA en NBA. De besprekingen hierover vragen meer tijd vanwege verschil van inzicht over de beoogde werking van het convenant. Voortgang wordt wel geboekt met het ontwikkelen van vaktechnische uitingen, zoals de handreiking 1130 met voorbeelden toepassing VGBA, het Moreel Besluitvormingsmodel voor training en opleiding en de Dilemma-app, ter ondersteuning van beroepspraktijk en opleidingen.

Er wordt een instrumentarium ontwikkeld om voortgang te monitoren en te verantwoorden. Dit instrumentarium dient tevens om AQI6, de AQI die ziet op cultuur, in te vullen. Een belangrijke voorwaarde is het vermijden van overlap met reeds bestaande metingen, idealiter worden deze kantoormetingen – die een grote diversiteit kennen – vervangen door één uniforme en gevalideerde meting. De Foundation voor Auditing Research is nauw bij dit project betrokken, maar met name de complexiteit van de uitvoering vereist de nodige tijd en aandacht.

‘Geef ruimte aan de accountant om transparantie te kunnen bieden. Daar hoort bij: ruimte in het spreekrecht in de algemene vergadering’

Begin 2023 heeft de NBA Handreiking 1118, over het optreden van de externe accountant in de aandeelhoudersvergadering, geactualiseerd.²⁸ Hierin vraagt de NBA aan accountants om transparanter te zijn over de bevindingen van de accountant tijdens de jaarrekeningcontrole.

Vervolgens heeft de NBA in 2024 onderzoek gedaan naar het optreden van de accountant in de aandeelhoudersvergadering van alle Nederlandse beursfondsen in de aandeelhoudersvergaderingen van 2023.²⁹ Hieruit bleek dat accountants tijdens hun presentatie in de aandeelhoudersvergaderingen vaker aandacht besteden aan onderwerpen als fraude, continuïteit en duurzaamheid.

Op het moment dat de onderzochte aandeelhoudersvergaderingen werden gehouden was de geactualiseerde handreiking nog niet formeel van kracht, maar wij zien dat accountants in de praktijk reeds gestart zijn om de herziene handreiking te gebruiken voor de invulling

²⁷ Een cijfer van >8 wordt er gegeven op een schaal van tien.

²⁸ www.accountant.nl/nieuws/2023/2/nba-accountant-moet-in-aandeelhoudersvergadering-heldere-taal-spreken/

²⁹ www.nba.nl/tools-en-ondersteuning/publicaties/2024/nba-onderzoekt-optreden-accountant-in-aandeelhoudersvergadering/

van hun presentaties en hun rol op de aandeelhoudersvergadering in het onderzochte AV-seizoen. Voor het komende aandeelhouderseizoen is de handreiking wel formeel van kracht.

Daarnaast heeft het NBA-bestuur in mei 2024 een besluit genomen ten aanzien van het bredere onderwerp 'transparantie en geheimhouding van de accountant'.³⁰ Dit naar aanleiding van een eerder geconsulteerde discussienotitie over dit onderwerp. De conclusie van het NBA-bestuur is onder meer dat de bestaande wet- en regelgeving voldoende ruimte biedt voor de accountant. Wel heeft het NBA-bestuur het College voor Beroepsregulering (CB) verzocht om de overwegingen uit haar besluit mee te nemen in de lopende evaluatie van Standaard 700 (rapporteren over fraude en continuïteit). Ook vraagt het bestuur aan het CB te overwegen of de bestaande beroepsregulering, met name de toelichtingen daarop, verder verduidelijkt kan worden.

Aanbevelingen en aanmoedigingen 4: Fraude en (dis)continuïteit

Fraude was de afgelopen jaren één van de strategische thema's van de NBA en zal dat ook in 2025 blijven. Het thema is en blijft belangrijk voor de sector. Ten aanzien van dit thema zijn er zeven aanbevelingen door de Kwartiermakers gedaan. Bij zes van de zeven aanbevelingen zien de Kwartiermakers een rol voor de NBA en bij vijf daarvan ook voor andere organisaties. Voor al deze zes punten ziet de NBA ook een rol voor zichzelf. We behandelen ze hieronder per aanbeveling.

'Voortrekkersrol in verbreden transparantie fraude en (dis)continuïteit naar bevindingen'

De NBA heeft in 2022 ingevoerd dat controlerend accountants moeten rapporteren over de werkzaamheden die zij uitvoeren op het gebied van fraude en continuïteit. Uitgevoerde NBA onderzoeken naar de fraudesecties in controleverklaringen over 2021 en 2022³¹ laten zien dat de transparantie over de frauderisicoanalyse en de uitgevoerde werkzaamheden is toegenomen. De rapportering in de controleverklaringen heeft geleid tot meer bewustwording bij besturen en toezichthoudende organen van gecontroleerde entiteiten en ook toegenomen rapportering over fraude in bestuursverslagen.

Uit het uitgevoerde NBA-onderzoek naar de continuïteitssecties in de controleverklaringen over 2021 en 2022 blijkt dat naar aanleiding van de verplichte rapportering, ook (dis)continuïteit als thema meer op de voorgrond is komen te staan en eerder wordt besproken met besturen en toezichthoudende organen.

Op dit moment wordt er een evaluatie uitgevoerd naar de effectiviteit van de rapporteringsverplichting in standaard 700.³² Hierbij wordt een actueel beeld gevormd over verslagjaar 2023, zowel voor verplicht wettelijke controles als voor vrijwillige, niet wettelijke controles. In dat kader voeren wij gesprekken met opstellers, toezichthouders, accountants en andere stakeholders om te bespreken hoe de rapportering in de praktijk uitpakt.

De Nederlandse rapportageverplichting op het gebied van fraude heeft internationaal aandacht gekregen en lijkt navolging te krijgen. Er zijn aanbevelingen om ook bij organisaties van openbaar belang (oob's) te rapporteren in de vorm van kernpunten van de controle op het gebied van fraude. Ook de internationale standaard voor continuïteit wordt aangepast en is vorig jaar geconsulteerd. Op deze consultatie heeft de NBA gereageerd.³³ Hoewel de NBA meer transparantie toejuicht, is er een zorgpunt dat impliciet verslaggevingsregels worden opgenomen in een auditstandaard. Over beide internationale standaarden wordt naar verwachting in 2025 een besluit genomen.

³⁰ www.nba.nl/nieuws/2024/mei/besluit-nba-bestuur-over-transparantie-en-geheimhouding-accountant/

³¹ www.nba.nl/nieuws/2024/mei/nba-analyses-rapportering-fraude-en-continuïteit-in-controleverklaringen-2022/

³² Deze Standaard behandelt de verantwoordelijkheid van de accountant voor het vormen van een oordeel over financiële overzichten. Deze Standaard behandelt tevens de vorm en inhoud van de controleverklaring die wordt uitgebracht als resultaat van een controle van financiële overzichten.

³³ 25 juli 2023 / www.nba.nl/nieuws/2023/augustus/de-nba-heeft-gereageerd-op-de-exposure-draft-van-de-nieuwe-standaard-570---going-concern/

De uitkomsten van de evaluatie alsook de internationale ontwikkelingen zullen leiden tot een bestuursvisie van de NBA over de Nederlandse rapportageverplichting, met specifieke aandacht voor transparantie over eventuele bevindingen.

De discussienotitie en het daaropvolgende NBA-bestuursbesluit³⁴ over het onderwerp geheimhouding en transparantie van de accountant heeft duidelijk gemaakt dat er geen belemmeringen zijn voor accountants om meer transparantie te betrachten over hun bevindingen. De NBA zal beroepsgenoten stimuleren om van die mogelijkheden zo nodig gebruik te maken. De NBA is van mening dat een actievare opstelling van accountants inzake transparantie over bevindingen daar niet op hoeft te wachten.

‘Ontmoedig gebruik van standaardteksten in transparantie omtrent fraude en (dis)continuïteit’

De NBA heeft onderzoek gedaan naar fraudesecties in de verklaringen die de accountantsorganisatie opstelt. Hieruit bleek dat er weinig standaardteksten werden gebruikt in de rapportage. Uit NBA-onderzoek naar continuïteit blijkt dat er grote verschillen zijn in de controleverklaringen over verslagjaar 2022, zowel in de inhoud als in de lengte van de gebruikte teksten. In meer dan de helft van de onderzochte verklaringen is de tekst generiek. In sommige gevallen zou een klantspecifieke beschrijving hier wenselijk zijn.³⁵

‘Oprichten expertisecentrum fraude met forensische expertise; NBA neemt voortouw’

De NBA heeft in 2023 een beleidsvisie³⁶ gepubliceerd waarin fraude-expertise verplicht wordt ingezet bij OOB-controles, bij niet-OOB-controles op basis van het risicoprofiel van de klant of een risicoanalyse en bij consultaties ingeval van vermoedens van fraude. Accountantsorganisaties hebben vanuit deze beleidsvisie in meer of mindere mate stappen gezet ten aanzien van het inregelen en inzetten van fraude audit support bij wettelijke controles. De NBA zal in 2025 in samenwerking met het College voor Beroepsreglementering verder opvolging geven aan de implementatie van deze beleidsvisie.

De NBA heeft in maart jl. aangegeven geen rol voor zichzelf te zien in het opzetten van een pool te detacheren specialisten, omdat dit niet past binnen de taken van een publiekrechtelijke beroepsorganisatie. Bovendien zou dit betekenen dat de NBA ook een vergunninghouder zou moeten worden, hetgeen wij onwenselijk achten. Omdat het beschikbare aanbod aan fraude-expertise een aandachtspunt is kan gedacht worden aan een ingroeitraject bij de implementatie van de NBA-beleidsvisie fraude expertise. Tegelijk ziet de NBA dat de beleidsvisie fraude expertise alsook de lancering van actuele fraude- en corruptie-handreikingen een stimulans zijn geweest voor accountantsorganisaties, serviceorganisaties en externe aanbieders om additioneel auditsupport op het gebied van fraude en corruptie aan te bieden en in de markt te zetten.

‘Veranker fraude en continuïteit in de cultuur; NBA neemt regie’

Fraude is evenals de afgelopen jaren ook voor 2025 wederom een programma voor de NBA. Uitkomsten vanuit AFM-inspecties en praktijkervaringen die vanuit accountantsorganisaties en serviceorganisaties in de diverse periodieke fraude-overleggrema van de NBA worden gedeeld vragen om continue aandacht voor fraude, corruptie en witwassen. Ook internationale aanscherpingen in controlestandaarden en internationale wet- en regelgeving op het gebied van fraude, witwassen en sancties noodzaken tot continue doorontwikkeling, aanscherping en acties voor alle accountants. De NBA is hieraan tegemoetgekomen door vakinhoudelijke uitwerkingen uit te brengen en accountants daarin mee te nemen in o.a. webinars. We zien daarbij dat ten aanzien van de aanscherping van de grondhouding van accountants i.r.t. fraude nog stappen voorwaarts te zetten zijn. Daar zal de NBA de komende tijd specifiek op gaan inzetten, als onderdeel van het programma cultuur en in de vorm van aanscherping van het beroepsprofiel en de bijpassende (permanente)

³⁴ www.nba.nl/nieuws/2024/mei/besluit-nba-bestuur-over-transparantie-en-geheimhouding-accountant/

³⁵ www.nba.nl/nieuws/2024/mei/nba-analyses-rapportering-fraude-en-continuïteit-in-controleverklaringen-2022/

³⁶ www.nba.nl/nieuws/2023/juni/nba-publiceert-beleidsvisie-fraude-expertise/

educatie. Ook verplichte inzet van fraude-expertise (in lijn met de NBA-beleidsvisie uit 2023) zal hierbij ondersteunen.

‘Versterk de professioneel-kritische houding t.a.v. fraude en (dis)continuïteit (o.a. door educatie)’

Om de professioneel-kritische houding ten aanzien van fraude voortdurend te blijven ontwikkelen heeft de NBA ingehaakt op ontwikkelingen en uitkomsten van themaonderzoeken van de AFM. Mede vanuit AFM-uitkomsten en daarmee samenhangende leerbehoeften heeft de NBA zich gericht op uitwerking van specifieke aandachtsgebieden, waaronder de frauderisicoanalyse en corruptie. Hiermee is voorzien in een grote behoefte die is opgevolgd met interne en externe trainingen in de zomer en najaar 2024 door accountantsorganisaties, SRA, serviceorganisaties en externe opleiders.

‘Neem leidende rol in discussie over vormgeving verklaring omtrent levensvatbaarheid’

De NBA heeft met verschillende stakeholders gesprekken gevoerd over de verklaring omtrent levensvatbaarheid (VOL). De NBA is nog steeds een groot voorstander van het invoeren hiervan. Wij zien dat ook in Engeland sinds 2016 het Viability Statement, vergelijkbaar met de VOL, is ingevoerd voor beursgenoteerde bedrijven. Dit vereiste is onderdeel van de Financial Reporting Council (FRC) Listing Rules en werd toegevoegd aan de UK Corporate Governance Code.³⁷ Vanuit de FRC worden review findings gepubliceerd over de toelichtingen van bedrijven over levensvatbaarheid (viability) en continuïteit (going concern).³⁸ Wij zien wel dat er momenteel veel op het bedrijfsleven en de accountancysector afkomt wat nog geïmplementeerd moet worden. Denk daarbij aan de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD), de VOR en de wijzigingswet Toekomst Accountancysector. Wij merken dat het bedrijfsleven, ruimte nodig heeft om dit eerst goed en succesvol te implementeren en dat daarna met diverse stakeholders, die een rol hebben bij het opstellen of beoordelen van de VOL of deze zullen gaan gebruiken, hoe een VOL er in Nederland uit zou moeten gaan zien.

Aanbevelingen en aanmoedigingen 6: Innovatie

Deze aanbeveling en aanmoediging is niet aan de NBA gericht, wel zien wij voor de NBA een stimulerende rol weggelegd.

‘Neem als bestuur leiding over gebruik van technologie, leg dit niet bij individuele controleteams’

De NBA zet zich ervoor in om zoveel mogelijk kennis over gebruik van technologie te delen tussen kantoren en beroepsbeoefenaren, hiervoor is de werkgroep Accounttech in het leven geroepen. Zij maken publicaties en organiseren bijeenkomsten waarin de controle van de toekomst centraal staat. Bij Accounttech gaan accountants en andere stakeholders (bv. onderwijs) met elkaar aan de slag om te komen tot kaders en handleidingen voor de inzet van data en technologie bij vraagstukken uit de (eigen) accountantspraktijk. De werkgroep helpt accountantskantoren en accountants bij het aanpakken van huidige en toekomstige vraagstukken door de ontwikkeling van nieuwe controlemethoden en -technieken te bevorderen.

Door het proces te ondersteunen bij de ontwikkeling en implementatie van nieuwe, gevalideerde (digitale) controlemethoden en -technieken, spannen wij ons in om de drempel voor accountants om te innoveren te verlagen.

Innovaties kunnen betrekking hebben op het verbeteren van bestaande controlemethoden voor externe accountants, interne accountants en accountants in het bedrijfsleven. Dit kan bijvoorbeeld door het inzetten van data bij de accountantscontrole, het uitvoeren van grondigere analyses van fraude- en continuïteitsrisico's, en het ontwikkelen van

³⁷ www.frc.org.uk/library/standards-codes-policy/corporate-governance/uk-corporate-governance-code/ en www.frc.org.uk/library/standards-codes-policy/corporate-governance/corporate-governance-code-guidance/#viability-statements-5712c77e (vanaf paragraaf 307)

³⁸ zie www.media.frc.org.uk/documents/Going_Concern_and_Viability_Statements.pdf

controlemethodologieën voor nieuwe onderwerpen zoals ESG-rapportages. Daarnaast gaat het om het gebruik van IT- en data-analysetools, zoals AI en algoritmes.

Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan een Handleiding. Deze handleiding is gebaseerd op praktijkonderzoek bij accountantskantoren naar digitale audits. Eind november organiseert Accounttech een bijeenkomst voor de beroepsgroep, waar de handleidingen worden gepresenteerd en workshops worden gegeven over het gebruik ervan.

Accountants staan voor een technisch uitdaging om assurance te verlenen rondom de digitale verantwoordingsprocessen van de jaarrekening en de duurzaamheidsinformatie. De NBA maakt middelen ter ondersteuning en kijkt hoe je dit kunt meenemen in de werkzaamheden die gedaan worden in een controle.

Samen met de OOB-accountantsorganisaties en de SRA wordt continue gewerkt aan een toetsingsmethodiek met een gedifferentieerde taak- en rolverdeling. Hierbij worden technische controleactiviteiten zoveel mogelijk ondersteund door software, terwijl controleteams de standaard controlewerkzaamheden uitvoeren. Bijzonderheden en incidenten worden opgepakt door een team van specialisten. Onder leiding van de NBA is hiervoor de 'Technical Audit Approach' ontwikkeld, die momenteel wordt ingezet bij de controle van digitale jaar-rapportages van uitgevende instellingen. Deze aanpak wordt verder verfijnd om in de toekomst ook ESG-informatie, die digitaal is opgenomen in de jaarrapportage, efficiënt en betrouwbaar te kunnen toetsen.

Aanbevelingen en aanmoedigingen 7: Educatie

In 2024 is de NBA gestart met het strategisch meerjarenprogramma 'Herijking Beroepsprofiel'. Dit programma moet uiteindelijk resulteren in herijkte beroepsprofielen van accountants, die in lijn zijn met de toekomstbestendige rolopvatting en met wettelijke vereisten. De herijkte beroepsprofielen zullen haalbaar en uitvoerbaar moeten zijn, zowel voor de theoretische als voor de praktijkopleiding. Ook moeten ze input geven voor permanente educatie. De uitkomst leidt vervolgens tot een vernieuwde Verordening Beroepsprofielen. Daarna volgen verdere verkenningen op de impact hiervan op het theoretisch en praktijkonderwijs en op de governance.

Dit alles heeft als doel een aantrekkelijke en studeerbare opleiding tot accountant, met differentiatie en specialisatie, om zo een goede instroom, doorstroom en behoud van accountants in het beroep te waarborgen. Ook de gevolgen van de nieuwe beroepsprofielen voor huidige studenten en praktiserende accountants worden in kaart gebracht en meegenomen in de transitiefase. Hieronder gaan we in op de voortgang op de vijf aanbevelingen.

'Stel de beroepsprofielen vast'

De NBA is gestart met de herijking van het beroepsprofiel. Dat doen we in het meerjarenprogramma 'Herijking Beroepsprofiel' waar we werken met een kernteam onder voorzitterschap van prof. dr. Peter Eimers, RA. Gewerkt wordt aan een nieuwe verordening en een herijkt beroepsprofiel. In het profiel worden de volgende onderdelen opgenomen:

- *Rolomschrijving*: Wat de functie inhoudt en welke verantwoordelijkheden erbij horen.
- *Context*: De omgeving waarin de rol wordt uitgevoerd en welke factoren hierbij een rol spelen.
- *Attitude*: De houding en vaardigheden die nodig zijn om de rol goed te vervullen.
- *Kwalificaties*: De vereisten en specialisaties voor de geprioriteerde beroepsprofielen, zoals opleidingen en certificaten.

Daarnaast wordt er een beschrijving opgenomen van de professionele ontwikkeling (Permanente Educatie) als een doorlopende leerlijn. Dit houdt in dat er voortdurend aandacht moet zijn voor opleiding en groei. Ook zal er een concept worden uitgewerkt voor een eventuele overgangsregeling, mocht dat nodig zijn. Op de Ledenvergadering van de NBA van juni 2025 zullen de nieuwe beroepsprofielen voorgelegd worden aan de leden.

Met het nieuwe beroepsprofiel moet het beroep studeerbaar, aantrekkelijk en toekomstbestendig worden. Het kernteam zorgt ervoor dat het met een voorstel komt dat binnen de huidige wettelijke kaders blijft, gezien de gewenste snelheid. Omdat het beroepsprofiel alle accountants, maar ook de opleiding en zo veel meer raakt is het kernteam continu in

gesprek met de CEA in verband met de vertaling naar nieuwe eindtermen, de Raad voor de Praktijkopleidingen (RPO) voor consequenties voor de praktijkopleiding en met een brede groep stakeholders.

‘Werk aan een grondige herijking van de opleiding met als vertrekpunt de beroepsprofielen’

De NBA is alleen bevoegd tot vaststelling van het beroepsprofiel. Deze vormt de basis waarop het zelfstandig bestuursorgaan, de CEA, de eindtermen vaststelt. Op basis daarvan richten de onderwijsinstellingen hun opleidingen in. De NBA voert met allen overleg om de totstandkoming te bevorderen.

‘Vereenvoudig en wijzig het stelsel van toezicht op de (permanente) opleidingen’

Theoretische opleiding

Ten aanzien van deze aanbeveling is het belangrijk om een onderscheid te maken tussen het theoretische deel van de opleiding en het praktijkdeel van de opleiding. Het toezicht op het theoretisch deel van de accountantsopleiding ligt niet bij de NBA, maar de CEA.

De verantwoordelijkheden ten aanzien van het stelsel van toezicht op de theoretische opleiding is als volgt geregeld:

- De NBA is verantwoordelijk voor het opstellen en herzien van het beroepsprofiel;
- Op basis van het (herziene) beroepsprofiel stelt CEA de eindtermen voor de accountantsopleidingen vast;
- De opleidingsinstellingen stellen een curriculum op dat voldoet aan de vastgestelde eindtermen;
- Vervolgens houdt de CEA toezicht op de uitvoering van de eindtermen door de opleidingsinstellingen.

Tussen de NBA en de CEA is intensief contact over de herziening van het beroepsprofiel, om ervoor te zorgen dat het gehele proces in de keten zoveel mogelijk gestroomlijnd wordt.

Praktijkopleiding

Zoals hierboven reeds gesteld is de NBA, via de NBA Raad voor de Praktijkopleidingen (RPO) verantwoordelijk voor de uitvoering van de het deel van de accountantsopleiding dat bestaat uit de praktijkopleiding. De raad stelt de regelgeving voor de praktijkopleidingen op en borgt de naleving van deze regels. Sinds het vierde kwartaal van 2024 is de RPO overgestapt van gegevensgericht onderzoek naar systeemtoezicht. Dit betekent dat er nu vooral gekeken wordt naar het kwaliteitssysteem en de manier waarop kwaliteit wordt gewaarborgd. Grote andere wijzigingen kosten veel tijd, en soms ook wetswijzigingen. De NBA denkt met deze aanpassing een eerste stap te hebben gezet om het stelsel te vereenvoudigen. Ook voor de praktijkopleiding heeft CEA de wettelijke taak om te toetsen of de praktijkopleidingen aan de eindtermen voldoen.

Ten aanzien van de door de Kwartiermakers aanbevolen vereenvoudiging van het stelsel van toezicht op de opleidingen zal er daarnaast op termijn ook gekeken worden naar het toezicht op zowel de theoretische als de praktijkopleiding en in hoeverre daar aanpassingen nodig zijn, volgend uit het traject van de herijking van het beroepsprofiel. Dit zal eveneens in intensief contact en samenspraak met de CEA plaatsvinden.

‘Evaluatie permanente educatie en monitoring naleving’

De NBA heeft de evaluatie van het PE-systeem onlangs afgerond. Het huidige PE-portfoliosysteem helpt accountants niet alleen om hun kennis en vaardigheden op peil te houden, maar biedt hen ook de vrijheid en autonomie om hun eigen leertraject vorm te geven, afgestemd op hun persoonlijke omstandigheden, doelen en de praktijk. Het systeem is zo ontworpen dat leden zelf meer verantwoordelijkheid kunnen nemen voor hun eigen ontwikkeling. Door eigen leerdoelen te stellen, geschikte leermethoden te kiezen en te reflecteren op de behaalde resultaten, laten accountants zien dat ze actief bezig zijn met hun professionele groei. Uit de evaluatie blijkt dat dit systeem werkt. Uit beoordeelde portfolio's blijkt dat accountants stappen zetten, reflecteren en hun leertraject inzichtelijk maken met

voldoende onderbouwing en bewijsmateriaal. Hierdoor kan de NBA meten in hoeverre er sprake is van professionele ontwikkeling.

In de evaluatie is een duidelijke visie op leren ingevoegd, die de leidraad vormt van de wijze waarop de NBA vorm en inhoud wil geven aan de permanente educatie van haar leden. Centraal daarin staat de eigen verantwoordelijkheid van het individu en de breed gedragen opvatting dat er een verband is tussen het voortdurend geactualiseerde kennisniveau van een accountant en de kwaliteit van diens werk.

Uit een enquête onder NBA-leden blijkt echter dat een deel van de leden zich nog onzeker voelt over of ze voldoende doen en de juiste leervormen kiezen. Aan de NBA de taak om duidelijke kaders te scheppen en ondersteuning te bieden aan leden om daarmee hun zorgen te verminderen. Dat kan door goede voorbeelden te delen en richtinggevende PE-onderwerpen (focusgebieden) aan te bieden in plaats van het verplichte PE-onderwerp volgens een vast curriculum (*one size fits all*). Daarnaast kunnen differentiatie, het hebben van keuzemogelijkheden en een faciliterende NBA-rol bijdragen aan het succes van de portfoliosystematiek. Bijvoorbeeld met intervisie of het organiseren van PE-workshops.

Het NBA-bestuur zal in 2025 bepalen hoe verder invulling gegeven zal worden aan de uitkomsten van de evaluatie, waarbij de verworven inzichten naar aanleiding van examenfraude in de sector meegenomen worden. De NBA houdt toezicht op de naleving van de persoonlijke PE-verplichting van de leden door steekproeven te doen. Hierbij worden portfolio's opgevraagd en worden deze volgens het vierogenprincipe beoordeeld. Vrijwel alle leden geven een verklaring af dat ze voldoen aan de verplichtingen. Tegen leden die dat zonder gegronde reden of ontheffing niet doen, dient de NBA een klacht in bij de tuchtrechter.

'Stel een onafhankelijk voorzitter of aanjager aan voor centrale regievoering op aanbevelingen expertgroep Educatie'

De NBA is in 2024 gestart met het programma beroepsprofiel waarin een kernteam contouren uitwerkt voor een beroepsprofiel passend bij de aanbevelingen van de expertgroep educatie en met als uitgangspunt de huidige wet- en regelgeving (zoals eerder in de brief benoemd). Deze contouren worden uitgewerkt in samenspraak met de sector. Omdat het beroepsprofiel invloed heeft op de opleidingen is er een goede afstemming met de CEA. In 2024 is gestart met de herziening van de eindtermen. Ook hiervoor is door de CEA een kernteam bestaande uit verschillende generaties en met brede ervaring samengesteld.

Later zal gestart worden met de volgende fase, die toeziet op het uitwerken van contouren van het beroepsprofiel die aanpassing van wet- en regelgeving vragen. Daarnaast was het belangrijk om in gesprek te komen met het brede speelveld van stakeholders van professionals in het reporting- en audit- en accountantswerkveld, zijnde CEA, RPO, Norea, VRC en IIA. Met hen is diverse keren gesproken over de slotrapportage van de Kwartiermakers en het rapport van de experts over de toekomst van het beroepsprofiel en educatie. Met hen is verkend of en welke gezamenlijke basis er is als reporting meer integrated wordt en het vak auditing daardoor meer integrated zal kunnen worden uitgevoerd. Deze gesprekken worden voortgezet waarbij uitkomsten kunnen gaan dienen als inbreng voor de hiervoor genoemde fase twee van het programma beroepsprofiel. De NBA beziet in het voorjaar van 2025 of het aanstellen van een onafhankelijke voorzitter of aanjager toegevoegde waarde heeft, kijkend naar de vraagstukken die er liggen en voortbordurend op de stappen die dan zijn gezet.

